

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 10, 2011 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 690:658.5.011

*В. Г. Федоренко,
доктор економічних наук,
професор кафедри організації, планування та управління будівництвом,
завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України,
Міністерство соціальної політики України*

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ ЯК СУЧАСНОГО НАПРЯМУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття спрямована на обґрунтування використання процесного підходу як сучасного напрямку підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств. Досліджено можливості процесного підходу щодо підвищення конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів будівельної галузі в умовах України на сучасному етапі.

Ключові слова: процесний, підхід, менеджмент, будівельний, підприємство, економіка, ефективність.

This article aims to evaluate the process approach using as nowadays way for building enterprises improvement. Process approach possibilities to improve building enterprise competitiveness are researched for nowadays Ukraine.

Keywords: process, approach, management, building, enterprise, economy, efficiency.

Вступ.

Місце будь-якої галузі в народногосподарському комплексі та її роль в суспільному виробництві визначаються впливом кінцевих результатів її функціонування на економічний і соціальний розвиток країни, а також зв'язками з іншими галузями. Чільну роль у розширенні будь-якого виробництва (за рахунок будівництва та введення в дію нових потужностей, реконструкції, модернізації виробництв) відіграють будівельні підприємства. Виконання запланованих обсягів будівельно-монтажних робіт, своєчасне введення в дію виробничих потужностей і об'єктів в ході реконструкції, нового будівництва або розширення діючих підприємств з метою підвищення технічного рівня виробництва і його ефективності є безпосередніми завданнями будівництва. Будівництво сумісно з машинобудуванням здійснює розширене відтворення основних фондів галузей, забезпечуючи тим самим економічний розвиток. Крім того, діючі виробництва вимагають постійних поточних, середніх і капітальних ремонтів, які також здійснюють будівельні підприємства. Будівництво органічно пов'язане з іншими галузями економіки не тільки безпосередньою участю у їх розвитку, але також і споживанням продукції практично всіх галузей.

Роль будівельних організацій в економіці муніципалітету, регіону, країни в цілому визначається також і такими їх функціями, як бюджетна (надходження коштів до бюджетів різних рівнів і в позабюджетні фонди), містозабудована (створення підприємств, об'єктів і архітектурних комплексів, благоустрій території), інституціональна, консолідує та стабілізує. Сукупність підрядних і спеціалізованих будівельних організацій, підприємств промисловості будівельних матеріалів і конструкцій, механізації та транспорту, проектних і науково-дослідних інститутів, навчальних закладів, будівельних бірж, інжинірингових, консалтингових, управлінських та інших організацій, що спеціалізуються на виконанні робіт та послуг в галузі будівництва, являють собою будівельний комплекс. До його складу можна включити також всі суб'єкти господарювання у виробничій і інфраструктурній сфері, галузеві органи управління (державні, регіональні), які за своєю функціональною орієнтацією, відносяться, беруть участь або сприяють у створенні будівельної продукції.

Сьогодні всі компоненти будівельного комплексу стикаються з проблемою кризи та, як наслідок, зниження ефективності діяльності будівельних підприємств, її відновлення та підвищення конкурентоздатності підприємств – першочергові завдання, які постають перед економікою.

Вирішенням різних завдань діяльності та управління будівельними підприємствами займалися С. Абрамов, Л. Асаул, С. Батуков, А. Буренстам, Й. Бурка, Н. Верхоглядова, В. Вечеров, А. Гойко, О. Гриценко, І. Дмитрук, В. Залуїн, Б. Литвин, С. Моїсеєнко, Ю. Орловська, Л. Савчук, Т. Сердюк, О. Тищенко та інші автори. Дослідженням багатьох аспектів підвищення ефективності діяльності підприємств, конкурентоспроможності присвячені праці О. Амоші, І. Ансоффа, А. Курно, Д. Лук'яненка, Ю. Макогона, А. Маршала, Дж. Мілля, М. Портера, А. Сміта, Ф. Хайека, Е. Гекшера, Й. Шумпетера. Проте, у вітчизняній літературі потребує додаткового висвітлення питання використання процесного підходу як сучасного напрямку підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств.

Постановка завдання.

Мета публікації – запропонувати можливий сучасний напрямок підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств через використання процесного підходу у їхній діяльності.

Результати.

Перш ніж говорити про підвищення ефективності діяльності будівельного підприємства, необхідно визначитися з самим поняттям ефективності. Ефективність – міра досягнення поставленої мети. Мета комерційного будівельного підприємства – це фінансовий результат, причому не миттєвий результат, а на багато років вперед, куди входить і прибуток, і капіталізація компанії. Тому основа ефективності – це визначення шляхів досягнення поставленої перед будівельним підприємством мети в її динаміці, розробка стратегії досягнення поставленої мети, створення системи стратегічного управління підприємством. Мета підприємства, поставлена перед ним власником – відправна точка і стратегії, і системи управління підприємством. Також керівництво компанією вимагає постійного прийняття рішень по надзвичайно широкого кола питань: цілі фірми, шляхи їх реалізації, управлінські технології, компетенції персоналу, рівень витрат, обсяг зробленого в динаміці (на перспективу), цінова політика та інше.

Ефективність прийняття управлінських рішень багато в чому залежить від підходу до управління самого керівника будівельного підприємства і суб'єктивного сприйняття ним виробничої проблеми в момент прийняття рішення. З усього різноманіття управлінських підходів найбільш поширеними в сучасному вітчизняному бізнесі є: системний, ситуаційний, директивний, процесний. Якщо підприємство розглядається як соціотехнічна організаційна система з двох складових: зовнішнього середовища і внутрішньої структури, то це говорить про застосування системного підходу в управлінні. Відсутність у керівника єдиного підходу до управління, його переконаність у необхідності правильно інтерпретувати кожну виниклу ситуацію, визначаючи ключові параметри її рішення, говорить про ситуаційний підхід в управлінні. Прийняття рішень на основі жорсткої регламентації функцій, прав, обов'язків, нормативів, планів і завдань; оперативне керівництво із застосуванням методів примуси говорить про використання директивного підходу в управлінні. Диференціація всієї діяльності організації на окремі взаємоузгоджені процеси, постійний контроль за ним, випуск продукції в рамках строгої відповідності прийнятої загальної стратегії підприємства є застосуванням процесного підходу в управлінні.

Будь-яке будівельне підприємство в ході досягнення власних цілей включене в сочні різних процесів. Тим не менше існує певна сукупність стандартних для

всіх комерційних організацій (підприємств реального сектора економіки) процесів: процес управління; процес закупівель; процес виробництва, тобто створення продукції; процес збуту, тобто реалізація основної мети підприємства – отримання прибутку. Процеси, які є в діяльності підприємства основними (коли виключення будь-якого з них тягне за собою недосягнення загального результату), а також процеси, більш-менш загальні для всіх комерційних організацій, називаються стратегічними. Кожен стратегічний процес, у свою чергу, підрозділяється на ключові процеси. Наприклад, управління організацією може ділитися: на управління ресурсами; управління персоналом; облік (бухгалтерський (фінансовий), податковий, управлінський); фінансовий менеджмент; юридичну експертизу і супровід (у великих підприємствах це можуть бути два ключових процесу). Сам ключовий процес представляється у вигляді процедури, яка описує висунуті для нього завдання. Для кожного стратегічного процесу формулюється мета і визначається поетапна відповідальність як призначеного керівника, так і виконавців окремих процедур. Регламентація відповідальності представляється у вигляді так званої матриці відповідальності.

Україна спрямована на вступ до європейського ринкового простору, вигодами від цього можна визначити: отримання кращих у порівнянні з існуючими та недискримінаційних умов для доступу українських товарів на зарубіжні ринки; доступ до міжнародного механізму вирішення торгових суперечок; створення більш сприятливого клімату для іноземних інвестицій у результаті приведення законодавчої системи у відповідність з нормами світової торговельної організації; створення умов для підвищення якості та конкурентоспроможності вітчизняної продукції в результаті збільшення потоку іноземних товарів, послуг та інвестицій на український ринок; участь у виробленні правил міжнародної торгівлі з урахуванням національних інтересів; поліпшення іміджу України в світі як повноправного учасника міжнародної торгівлі.

Для цього на підприємствах необхідно впровадити систему менеджменту якості за стандартом ISO 9001:2008. Також до уваги береться співпраця компанії з іншими організаціями, що мають сертифікат цього стандарту якості: робота з несертифікованими контрагентами знижує шанси підприємства довести, що якість його товарів відповідає міжнародному стандарту. Несертифіковані компанії мають бути готові до того, що їх звичні партнери по бізнесу (постійні покупці та споживачі їхньої продукції), що отримали сертифікат, стануть відмовлятися від співпраці з метою уникнення ризику для свого бізнесу. Таким чином, впроваджувати СМЯ доведеться всім підприємствам, які ставлять своєю метою існування після євро інтеграції України. Це ж в повній мірі стосується й будівельних підприємств.

Міжнародний стандарт ISO 9001:2008 націлений на застосування процесного підходу в управлінні. У тексті стандарту сказано, що для успішного функціонування підприємство повинне визначити численні взаємопов'язані видів діяльності. Діяльність, що використовує ресурси і виконується з метою перетворення входів на виходи, може вважатися процесом. Часто вихід одного процесу безпосередньо є входом наступного. Застосування в організації системи процесів разом з їх визначенням та взаємодіями, а також керуванням можуть вважатися «процесним підходом». Перевагою процесного підходу є забезпечуваний ним неперервний контроль яке він забезпечує на стику окремих процесів у межах системи процесів, а також при їх комбінації і взаємодії. У цьому сенсі міжнародний стандарт говорить, що бажаного результату досягають ефективніше, коли діяльністю та відповідними ресурсами управляють як процесом.

Таким чином, система менеджменту якості стверджує, що управління підприємством на основі виявлених (ідентифікованих), описаних, розкладених на процедури, узгоджених між собою процесів є запорукою ефективної роботи організації та підвищення якості взаємодії компанії з контрагентами як на "вході" процесу (з постачальниками), так і на "виході" (з покупцями і замовниками).

Висновки.

За результатами дослідження можна зробити висновки, що саме використання процесного підходу повинне бути сучасним напрямом підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств. Подальший розвиток цього дослідження планується проводити у напрямку вивчення можливості самостійного формування бізнес-процесів будівельними підприємствами на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки. Матеріал цієї статті може бути корисним керівникам будівельних підприємств України та студентам українських вищих навчальних закладів за економічним напрямком навчання.

Список використаних джерел

1. Федоренко В.Г. Выход Украины из кризиса / В.Г. Федоренко, Н.Г. Белопольский, О. Г. Чувардинский, В. С. Волошин // Економіка та держава. – 2009. – №5. – С. 4-7.
2. Федоренко В.Г. Инвестознавство / В.Г. Федоренко. – К.: МАУП, 2004. – 480 с.
3. Федоренко В.Г. Управление в Украине: пути усовершенствования / В.Г. Федоренко, Ю.П. Сурмин, О.Г. Чувардинский, С.В. Пальца // Економіка та держава. – 2009. – №5. – С. 4-8.
4. Information about ISO standardisation: Standards & schemes [Електронний ресурс] – Режим доступа: – <http://www.bsigroup.com>.
5. ISO 9001 Introduction and Support Package: Guidance on the Concept and Use of the Process Approach for management systems [Електронний ресурс] – Режим доступа: – <http://www.isotec.iso.org>.

Стаття надійшла до редакції 14.10.2011 р.

ТОВ "ДКС Центр"